

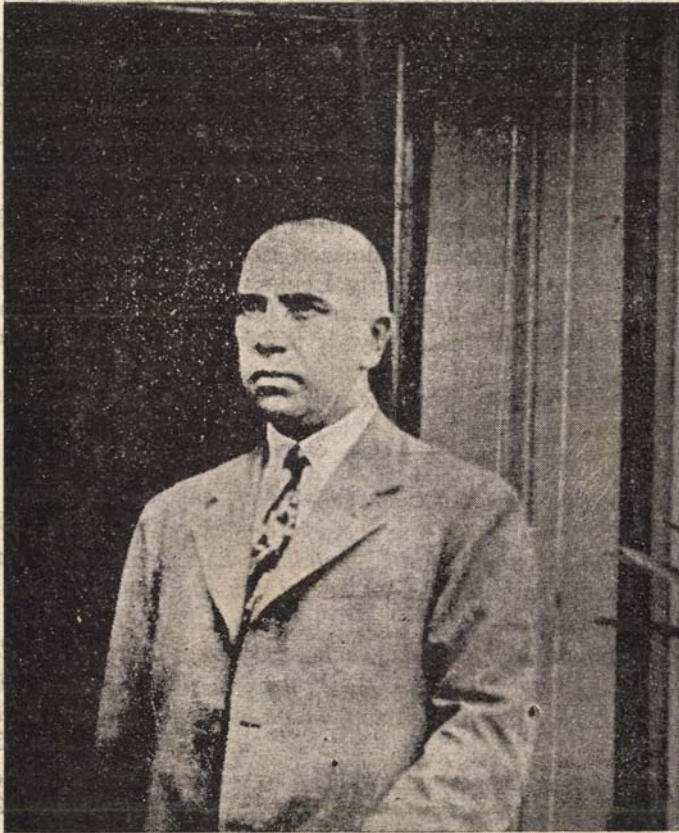
UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉÉ

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította : DR. BOROS GYÖRGY.

Dr. PÉTERFY ÁRON 1849-1937.

Unit. Egyh. Község
Pietroasa. P. U. Rimetea.
.....

Dr. Péterfy Áron.
1879—1937.

Atyja évek hosszú során át kántortanító volt Merești-n. Így fiának és egyházának törhetetlen szeretetét már a szülei ház levegőjében szívta magába.

A gimnázium alsó osztályait az I. G. Duca-i, a felsőket a régi unitárius gimnáziumban végezte. Itt helyben tanulta a jogot is. Az ügyvédi oklevél megszerzése után Miercurea Niraj-on telepedett le folytatott ügyvédi gyakorlatot. Itt is halt meg aránylag elég fiatalon, 3 éves korában rövid, de súlyos szenvedés után.

Ismert és népszerű volt nemcsak lakóhelyén, hanem egész Mureșszék magyarsága előtt. Mindenki, akinek csak dolga akadt vele; tisztelte, megbecsülte és szerette a rokonszenves megjelenésű, föltétlen megbízható, szorgalmas, munkaszerető, tisztakezü embert s a segítségére mindég kész, önzellen jó barátot.

De halála nemcsak a mureșszéki magyarságra, hanem különösen a magyar unitárius egyházra jelent nagy veszteséget. Az unitáriusok Egyházi Főtanácsának tagja, a mureșkörü unitárius egyházkörnek felügyelő gondnoka volt 10 éven keresztül s nagy lelkiismeretességgel és ügybuzgósággal szolgálta egyháza érdekeit.

Halálát közelebbi hozzátartozói közül gyászolja gyámol nélkül maradt özvegye, Budapesten élő fia, menyé és unokája, továbbá édes bátyja, Péterfy Gyula nyugalmazott tanító s a budapesti unitárius eklezsia kántora, testvérei Péterfy Lenke, özv. Péterfy Lőrincné, Péterfy Gábor, Péterfy Emma, valamint több közeli és távoli rokon.

Temetése f. hó 18-án folyt le nagy részvét mellett Miercurea Nirajon.

Érdemeit többen méltatták az egyház és a magyar társadalom részéről.

—•—

Én vagyok a feltámadás és az élet, aki én bennem hiszen, ha meghal is él. Ján. 15, 25.

Mi tudjuk, midőn földi házunknak hajléka elbomol, épületünk Istentől leszen, tudniillik: nem kézzel csinált házunk, hanem örökkévaló a mennyben. 2. Kor. 5, 1.

Isten nem a halottaknak, hanem az élőknek Istene. Mt. 22, 32.

Ugy szerette Isten a világot, hogy az ő egyetlen fiát adá, hogy senki, aki ő benne hiszen, el ne vesszen, hanem örök életet éljen. Ján. 3, 16.

Aki az én beszédemet hallgatja és hiszen annak, aki engemet elküldött, örök élete van annak. Máté 22, 32.

Az igazak fénylenek, mint a nap, az ő atyjoknak országában. Máté 13, 43.

Nagypéntek — Husvét.

Nagypénteken hűvös, kemény szél csapdossa arcunkat. Hűvös, fájdalmas a szellő, még akkor is, mikor enyhe a levegő. A keserves emlékek, mint ostorcsapások mélyen a szívünkbe vágnak. Rágondolunk az ártatlan Jézus szenvedéseire. Elkisérjük a szeretet legnagyobb prófétáját a szenvedések útján. Látjuk a kereszt sulya alatt roskadozó Mestert, látjuk, amint elvégzi munkáját a vak gyűlölet s az igazságtalanság letiporja az ártatlant. A hatalom tombol örömeiben; a ravaszság és gonosz bűn diadalt aratott.

Az emberek lelkén mélységes mély fájdalom vesz erőt. Elvégeztetett minden. A legfiszább, legigazibb ember, a szeretet legnagyobb prófétája kiszenvedett. Lehajtá fejét és kiadá lelkét... Egy istenfélő ember, Arimátiai József a holttestet leveszi a keresztről. Fehér gyolcsruhába takarja és a saját tulajdonát képező sziklasírba helyezi. A sir bejárata elé nagy követ hengerít. Minden el van rendezve. Az örökké beszélő, tanító, jóltevő, vigasztaló, bátorító Mester el van némitva. Az imádkozó ajkak, a vigasztaló, bátorító, lelket erősítő igék elhallgattak. Olyanokká lettek, mint egy szép álom, de csak olyan az, mint az álom. Nagy, erős kő van a sir bejáratán. Nehéz, talán lehetetlen is azt elmozdítani. Az emberi lélek a mély bánatban nem tud magához térni. Nem tudja megérteni, mi történt. Álom-e vagy valóság? Mi történt a Galileai tengeren, a hegyen, Kapernaum környékén, a jeruzsálemi úton?... Ah, nem egyéb, mint álom, varázslatos álom, de csak álom...

* * *

Az álmok nem hazudnak... A lemondás, kicsinyhitűség, kétségbeesés nem tartott sokáig. Még teljes három napig sem. A hétnék első napja virradatával már a hit hatalmas ereje is fölébredett a lelkekben. A hatalmas kő már nem takarta a sir száját. A temetőnek már nem halottja volt, hanem diadalt jelentő élete. A tagadás, a kicsinyhitűség és gyűlölet kénytelen volt belátni, hogy rosszul számított. A néma sírból egy hatalmas szózat lett. Szózat, amely némán nagy igéket sugall. Olyan igéket, melyek bejárják a kerek világot és új életet teremtenek...

A Kereszt, a szenvedések helye is mást tett, mint aminek eleinte szánták volt. Nem a gyalázatnak, hanem a megdicsőülésnek helyévé változott. A néma sírból pedig ma is hangok hallatszanak: Ne félj én népem, kicsiny sereg. Én meggyőztem a világot.

Egy hatalmas ige hatja át minden idők, mindenkori embereinek a lelkét: Én vagyok a feltámadás és az élet, aki én bennem hiszen, ha meghal is él.

A husvét ma is, és mindörökké, a hitnek, jósnak, szeretetnek, igazságnak és szellemiségnek diadalát jelenti. Ünnepejünk tehát fenkölt lélekkel, förhetetlen hittel és sohasem csüggedő, mindig ébren levő lelkiismerettel és nagy elhatározásokkal.

Benczédi Pál,

Fegyelem az egyházban.

Az egyház egy magasabbrendű család. Sőt, célját és hivatását tekintve, méltán mondhatjuk róla: *szent család*. A keresztény őshagyomány és rajongásig menő tisztelet ugyan Jézus családját illeti ezzel az elnevezéssel, de anélkül, hogy a szenttéavatás dogmája elfogadásának gyanujába keveredhetnénk, mi is meggyőződéssel vallhatjuk, hogy igenis egy szent családnak, egy széles ágazatu, kiterjedt fürzsnek, az anyaszentegyház századok viharaiiban megtépedt, de el nem korhadt, idővel meg-megújuló tisztes családfájának vagyunk a tagjai.

Családtagok, mint illik, bizonyos időközökben egy közös családi asztal mellett telepednek le. Ilyenkor hálaadás, megelégedés, a béke uralkodik rajtuk. A családfői tekintély csendre int. Oly szép is az atyafiaknak egyetértő békességök. Oly szép, mikor kondul az ünnepi harang s a festvérlelkeket a templomban terített asztal áldása várja. Felbúg az orgona s az ihlettelses, fegyelmezett lélek csengő hangon a magasságos ég felé szálldos, ujjong az alázat: „Minden szív téged imád“.

Majd az evangelium buzgó tanácsára kigyul az arcokon a lelkesedés pirja, minden szempár az urasztalára szegződik, hol a főkéletes áldozat egyszerű jegyeiben megrázóan bontakozik ki a nagyszerű élmény, az ujjászületés, az élet mély értelme. Itt, ebben a pillanatban nincsenek jók és rosszak, csak emberek a gyarlóság edényei bár, de a lelkiség és nemes indulat arany kelyhével, mit a kegyelem színültig tölthet javakkal.

A lenyűgöző látvány egy ideig fogva tart s abba a hiu álomba ringat, hogy a fegyelmezett társaságon, e kicsiny seregen soha semmi ellenség, még a pokol kapui sem vehetnek erőt.

Fájdalom, az ígélet, a bájos álomkép az élet kiábrándító cáfolatában hamar eltűnik s irgalmatlanul foszlik széjjel. Valami titkos, láthatatlan kéz elszakítja a templomhoz fűző szálakat s a nyáját a tömeglélek kiszámíthatatlan szeszélyével az alvilág kapujába tereli, melyen már látható a Dante írása: „Lasciate ogni speranza“ — „Hagyjatok fel minden reménnyel“.

Nyilván gonosz varázslat történt, az embereket kicserélték. A szívek rajgó áhitata mennyei trónszék helyett az aranyborju bálványát öleli körül s a templom csak annyit ér, amennyit eszményéből a rideg anyagelvűség aprópénzére lehet váltani.

Megdöbentő a fonákság, az ősi erényektől való eltávolodás, a zuhanás. Az ellentét, a mélység, mely az egyház tanítása és az ugynevezett hívek mai gondolkozása között kifarul. Bevallhatjuk, *a hatalom részéről megnyilvánuló méltatlanság, gonosz szándék nem olyan elkeserítő s tegyük hozzá: nem is annyira veszedelmes, mint az a lelketlen, önző kufár szellem — legjobb esetben fásult közöny, — mely a bajba jutott szülöanya megmaradt erőt szípolyozza, vagy legalább is ölbetett kezekkel, mostohán nézi vergődését*. A helyzet az, hogy ma — tisztelet a kevés kivételnek — mindenki csak kapni

akar és nem adni. Felejtve az urasztali tanácsot. „Jobb adni, mint venni.“ Felejtve és feladva az önmegtágadás alapvető erényét, az önfeláldozó hősiességet, mit szószéki korona fölött kiterjesztett szárnyu pelikán sok templomunkban oly gyönyörűen szimbolizál. Ez az aranymadár tudvalevően, mikor rossz idő miatt nem tud kirepülni élelemért, feltépi a mellét és saját vérével táplálja éhes fiait.

Az aranymadárnak természetből beoltott hősiessége valóban csodálatot érdemel, de mit érdemelhet az a bűnös érzéktelenség, mely a természetet is meghazodtolva, a rossz napokat ért szülőt pusztulásra kárhóztatja? Hová vezethet az a siralmas önzés, mely — a nagy püspök, Ferencz József szavaival élve — *„az egyházat áldozati oltár helyett éléskamrának nézni, mellyel az ember szívesen foglalkozik, ha tele van, de menten hátrat fordít neki, ha üresnek találja.“* ? Egyházunk sohasem duskálhatott Dárius kincseiben. Ami vagyona volt, azt kizárólag az önmegtágadó áldozatkészség hordotta össze századokon keresztül. Hiszen jól tudjuk, fejedelmi korona fénye csak egyszer, a kezdetkezdetén sugárzott rája, s ilyen magas kegyuraság előnyeit többé nem élvezhette. Ez a sugár is csak arra volt jó, hogy a hit szabadság őstalaján gyökeret verjen. De hányszor zúdult rá szélvihar, hogy kitépje? Hányszor vettetett a fejsze a fának tövére? Pedig ez a fa gyümölcstermő volt, áldást osztott. Nemes gyümölcsseit messze tengereken túl is számba vették és csodálják még ma is.

A termőrugyeket most az elfagyás veszélye fenyegeti. A fagyos zordonság nemcsak a szívtelen önzésből támad, hanem abból a kétfelé sántáló jellemből, jobban mondva jellemtelenségből is, mely a mai korszellemnek másik kárhózasos tünete. Ez a kétlakiság, minden tisztességet felrugva az áruló tanítvány szerepétől sem riad vissza. Nap-nap után vagyunk tanuja annak az elszomorító látványnak, amikor kötelességtudó belső embereket hamis váddal feljelentenek s hurcolnak bíróságról-bíróságra elvetemült emberek, akik ugyanazon közösséghez tartoznak.

Vajjon van-e és hol a határa e romboló féktelenségnek? Meddig élhetnek vissza a mennyei Atya és a bölcs egyházkegyházi türelmével a rosszak, kiket „az anyaszentegyház kebeléből erőszakkal kiűrtani nem szükséges s nem is szabad?“

Életerős, egészséges szervezet a kórhozó idegen anyagot, ellenméreg fejlesztésével győzi le s ha erre nem képes, a fertőzésbe bele fog pusztulni.

Ellenméreg: az erős fegyelem, az egészséges gyülekezeti közszellem, mely jóideig türelmesen vár és reménykedik, hogy a tékozló fiu megmozdul s fölkelvén visszatér abba a családi közösségbe, honnan magát minden igaz ok nélkül szakította ki. De, ha a tékozlás esztelenül örökösön tart s a végítélet szavára sincsen megmozdulás, akkor az olyannal, kinek élete a moslék és szennycaforna, további közösséget nem lehet vállalni.

Végeredményben be kell látnunk, hogy egyházi népnevelésünk régi módszere, mint az elhibázott családi nevelés, bizonyos tekintetben leszerepelt, megbukott. Mankóra utalt dédelgető rendszerünk, a becézó

simogatás az egyházpolitikában nem vált be s egyáltalán nem állotta ki a nehéz idők tűzpróbáját. *Nekünk nem volt soha kellően átgondolt egyház- és iskolapolitikánk.* Most ennek a keserü levét isszuk.

Nincs más hátra, mint a következményeket levonni és azok szerint cselekedni. Bölcs intézkedések tavaszi légáramát az alvó völgy is megérzi. Kipattan és termést hoz. Mindaddig, míg fegyelmezett, összetartó gyülekezetekben, szilárd megvásárolhatatlan jellemekben nem vagyunk szegények, örökségből kiforgatva szűkös viszonyok között is vagyonosoknak maradunk s hitvédő és népmentő hivatást töltünk be. A szent család nagy élet-halál harcában, „megfogyva bár, de törve nem” tovább él, sőt fejlődni, virulni képes.

Akiket a sátán veszett kutyája megharapott s a sebre nem ügyeltek, azokra is eljön a számonkérés, a fizetés napja. Az Urizent: „Íme eljövök hamar, tartsd meg, ami nálad vagyon, hogy senki el ne vegye a te koronádat”.

A mi koronánk megőrizve helyén van. Tavaszt sóvárgó szívvél álljuk a vihart. Hitttel nézünk a jövőbe s várván várjuk az Urat.

Keresztesi Dénes.

Értesítés.

Azoknak, akik énekvezéri képesítést akarnak szerezni, a következőket hozzuk tudomására: Kétféle énekvezéri képesítés van, u. m. *rendes és kiegészítő.* Mind a kettőért írásban kell május 15-ig a Teol. Akadémia Igazgatóságához folyamodni. Rendes énekvezéri képesítést azok szerezhetnek, akik a gimnázium nyolc osztályát elvégezték, akik a teológia vagy a tanítóképző intézet negyedéves növendékei, és azok a tanítók, akiknek tanítói oklevelük van. Kiegészítő énekvezéri képesítéshez legalább négy középiskolai végzettség és megfelelő zenei tudás szükséges. A vizsgábocsátási kérelemhez mellékelni kell: keresztlevelet, a tanulmányi végzettséget igazoló okiratot eredetiben vagy hiteles másolatban és alkalmazásban levőknél szolgálati bizonyítványt. Akik a múlt évben folyamodtak vizsgára, beosztásukról értesítést kaptak, azoknak nem kell újból folyamodniuk.

Cluj, 1937. március 20-án.

Vári Albert
dékán.

Hirdetés.

A Teológiai Akadémia Igazgatósága az 1937—38 és az 1938—39 tanévekre Oxfordban megüresedő külföldi ösztöndíjra az E. Főtanács 48/1933 évi jk. határozata értelmében pályázatot hirdet. Az ösztöndíj versenyvizsga alapján nyerhető el. Pályázhatnak lelkészjelöltek, gyakorló lelkész-növendékek és negyedéves hallgatók, akik a folyó tanév végén szakvizsgát tesznek. A versenyvizsga később meghatározandó időben tartatik. Pályázók 1937 május 1-ig jelentkezni kötelesek a dékáni hivatalban.

Cluj, 1937. március 20-án.

Vári Albert
dékán.

Dr. Wilbur tanít.

A mi kis unitárius családunk világában is — amint az egész világirodalomról megállapítják — az újabban s pár évvel ezelőtt megjelent kötetek, a múltba visznek vissza. A régi Jakab Elek: Dávid Ference, valamint az újabb Szentmártoni: János Zsigmondja s legújabban Dr. Gál három hatalmas kötete, kettő belőle az unitárius kolégium multjáról s egy az unitárius egyház aranykorának püspökéről, szeretettel vezetnek át az évszázados küzdelmek történetén. Most ezek olvasása közben került kezemhez a Dr. Wilbur unitárius történelmének 495 oldalos kötete (Our Unitarian Heritage: A mi unitárius örökségünk). A tizenkét évvel ezelőtt megjelent kötetről egyházi lapjaink ismertetései mellett, külön cikket közölt egyik lapunk, kifejezve óhaját, hogy jó lenne a kötetet nyelvünkre lefordítani. Úgy tudjuk, hogy Dr. Wilbur egy több kötetes történelmen dolgozik s minthogy tizenkét évi újabb kutatása után megállapításai itt-ott módosulhatnak, talán célszerűbb lesz az új kötetek megjelenése után azokból, egy magyarnyelvű kötetet szerkeszteni. A Wilbur könyve hat főrészben adja elő tárgyát. I. A kereszténység az unitarizmus előtt (34 oldalig); II. Az unitarizmus előfutárai szétszórta Európában (119 oldal); III. Unitarizmus Lengyelországban (206 oldal); IV. Unitarizmus Transylvániában (281 oldal); V. Unitarizmus Angolországban (385 oldal); VI. Unitarizmus Amerikában (470 oldal); Appendix és index (495 oldal). A könyv kétségtelenül bővülködik olyan részletekben, melyeknek lefordítása felémelő munka volna. A legelső fejezetben (A vallás, mint örökség), a záró mondatokban ezt írja: „Négy évszázon át hitünk fejlődésének történetét nyomozva nem elég a történetnek magának megismerése. A tanulmányozás céljául csupán ennek kitűzése csekély értékű, ha azzal egyszerre nem kapjuk meg igazi átérzését annak, hogy mit jelentenek az események ma nekünk és nem nyerünk elkötelezést azoknak a kötelességeknek teljesítésére, melyeket mint olyan örökség birtokosaira, mely nagyon értékes és sok áldozatba került, ránk rónak. Mint az első keresztények írója hasonló helyzetben írta, meg kell értsük, hogy hitünk ősei jó bizonyosságot szereztek magoknak az ők napjaikban, Isten ránk bízta azt a szent kötelességet, hogy munkájukat folytassuk és tökéletesítsük, mert nem lesznek fökéletesebbé nélkülünk.“

De, amit én ez írásomban elmondani, vagy voltaképpen közölni akarok, az a Dr. Wilbur könyvének legutolsó s legrövidebb fejezete: Az unitárius történelem jelentősége és tanulsága. E fejezet olyan helyet foglal el a könyvben, mint Dr. Gál: Életrajzában a XXII. fejezet, melyet mint magas szellemi élvezetet, a háromnegyedszázados történelmen végigszántva, jutalmul kap az olvasó. (Ferencz József szellemi alkata és jelentősége). Dr. Wilbur említett fejezetét vallástörténeti filozófiának lehetne nevezni. De beszéljen most már Dr. Wilbur maga.

„Történelmünk végére érkeztünk. A történet hosszú volt, közel négyszáz esztendő, majdnem annyi, mint magának a protestantizmusnak történelme. Egy mozgalom vonalát követtük, amely mély hatást gyakorolt Lengyelország és Transylvania, Angolország és Amerika

vallásos életére, fontos részleteket adott Olaszország és Schweitz, Németország és Hollandia történelméhez s maradandó nyomokat hagyott maga után a protestáns világ gondolkozásán és célkitűzésein. A XX. század orthodox protestántizmusa, úgy fanitásaiban, mint szellemében nagy eltérést mutat attól, amivé lett volna akkor, ha Servét, Socinus és Dávid, Lindsey, Priestly és Martineau, Channing és Parker sohasem élnek és ha Kálvinnak és Luthernek megengedettett volna, hogy követőiknek gondolkozása és élete feleit minden ellenvetés és bírálat nélkül uralkodjanak. Korunk vallásos életében, amennyiben a multhoz képest aránylag szabad, észszerű és türelmes s nagyobb súlyt helyez a személyes jellemre és szolgálatos életre, mint a teológia hittételeire, az általunk nyomozott mozgalom utförői és prófétái sokkal több hitet érdemelnek, mint amennyi eddig általában nekik adatott“.

Hallottuk a történetet s mi egészben véve annak jelentősége? Csupán kísérletezés volt arra, hogy hittételek egy csoportját másokkal cseréljük ki? Igaz, hogy sokszor ez lett a következése; de mindezek alatt valami sokkal mélyebb és fontosabb rejlett. Ha az emberek egy másikra következő időszakban, új világosságot nyernek, vagy új igazságot fedeznek fel, ez hitükben is változást idéz elő s a kutatásban elméjük nem szabad, hogy elzárassék sem egy, sem más irányban s ha nincs meg a szónak és sajtónak szabadsága, hitvallásukat sem tudják másokkal közölni. Ez az oka, hogy abban, ami történelmünket jellemzi, első helyen a fökéletes szellemi szabadságra törekvés változatlansága állt. Hitvallások és hittételek voltak támadva, de a támadás nem annyira azért volt, mert azokat nem hitték, hanem azért, mert azok újat állták a vallásban a gondolkozás szabadságának s mert szabad szellemek, nem voltak hajlandók vállalni, hogy „eddig és ne tovább“ szóval, hogy eltíltásák attól, hogy a Biblia tanításainak igazságát és lelkiismeretük tisztaságát maguk ítélhessék meg. Az unitárizmus eszerint mindenekelőtt vallási szabadságot és a hittételek kötöttségéből menekülést jelentett; egész történelmünkön keresztül az unitáriusok állandóan tiltakoztak hittételek megállapítása ellen, mint olyan feltétellel szemben, melyet el kellene fogadni azoknak, akik csatlakozni akarnak hozzájuk.

Ámde a szabadság, ha egészséges alapelv nem korlátozza, szabadságba mehet át. Ez alapelvet az unitáriusok abban találták meg, hogy az értelem fontosságát vallási kérdésekben is elismerték; és ez lett a második kihangsúlyozott pontjuk. Hitték, hogy Isten akkor vezet több igazságra a legbizonyosabban és legbiztosabban, mikor az általa adott tehetségeket használják fel legjobban arra, hogy az igazságot a tévedéstől megkülönböztessék. Éppen ezért a múlt hagyományainak követésére, ha csak létezésüket észszerűen indokolni nem tudták, csekély okot láttak csupán abban, mert azok régiak voltak. Eleinte elégnék találták annak megkérdészt, hogy a hittételek támogathatók-e szentírással; végül azonban rájöttek arra, hogy amit a Biblia tanít, az nem más, mint amit az emberek régen gondoltak, éreztek és tettek s hogy utjaik a mi utaink kell hogy legyenek, azt számunkra az ész és értelem kell, hogy eldöntse, vagy pedig a mi saját újabb korunk szá-

mára újabb meggyőződésekhez, tapasztalatokhoz és alapelvekhez kell jutnunk.

És azután az unitáriusok nem sok idő multával rájöttek, hogy ha a saját részükre a vallásban jogot tartanak a tanítás teljes szabadságára, természetsszerűleg másoknak is hasonló szabadságot kell nyújtaniok. Ez alapelv következményeinek elfogadása, először nekik is nehéz volt, egy ideig ők is engedtek az elnyomás kisértőjének s maguk közül kitakarították azokat, akik nekik úgy látszottak, hogy kitaposott utjaikat átlépték; de hamar belátták, hogy a vallásban szabadság, csak kölcsönös és teljes türelem mellett van. És ez jól van; mert miként egészséges küzdőtéren, szélesebb vonalon, az igazság minden félemlítés vagy kedvezés nélkül a saját érdemén megáll; úgy bizni lehet abban, hogy a tévedés végül is felfedeztetik és magától megsemmisül.

Ezeknek kihangsúlyozása közel négyszáz esztendőn át, sokkal inkább megadta az unitárizmus megkülönböztető jellegét, mint bármely unitárius hittétel; és talán, amit e hitelvekről mondanunk szükséges az, hogy ezek azok, melyekhez az emberek eljutnak, mikor elméjük a valláshoz való viszonyban elfogulatlan és szabad marad, mikor a vallásról való gondolkozásban korlátlanul használják értelmüket, és amikor velük teljes vallási türelem adatik. De e pontok megnyerése után is még mindig fennmarad valami. Mire való a vallás, a maga gyakorlati értelmében és mi a végső bizonyítéka? Az unitárius felelet váratlanul az volt, hogy a jó vallás igazi bizonyítéka nem a hittétel igazságában, hanem azon jellemek minőségében áll, melyeket a vallás kialakít és egész célját meg nem értettük addig, amíg önmagunkat legyőzve, mint Isten családjának tagjai, oda nem adjuk magunkat mások szolgálatára.

Mikor az unitárius mozgalom kezdődött, az igazi vallásosság jelelnek a hittételekben való hitet, az egyházhoz tartozandóságot, a vallási cselekményekben és szertartásokban való részvételt tartották. A ma unitárizmusa az igazi vallásosság jelelnek a szellemi szabadságot, egyes jellemet és önzetlen szolgálatot tartja. Ezek az életnek igazi szívébe vezetnek s legjobban ki is fejezik az unitárius történelem fontosságát és tanulságát. E két vallási látószög közötti távolság nagy fordulalmat jelöl és drága árat fizettek érte. Hogy azt megvívják Servét, Gentile, Dávid és még sokan halált szenvedtek; Gribáldo, Ochino, Socinus és a lengyel festvérek üldözést szenvedtek és bujdosókká lettek. Ugyanezért Bidle és Emlyn börtönbe vettek; Lindseyt és Priestlyt rágalmazták, sokan mások áldoztak, szenvedtek és száműzetettek. Amit ügyükért szenvedtek, anélkül ma abból a szabadságból, mit magunkénak vallunk, kevesebbet élveznénk. Szabad vallásunkat, amely életünket ihleti és megvigasztalja ma, úgy becsüljük meg, ha fiszán megtartjuk, s erősebbé téve, mint valaha volt, úgy adjuk át azoknak, akik utánunk jönnek.

Kiss Sándor.

Eljegyzés. *Kuky Olga és Komjátszegi Géza* bihori unitárius lelkész jegyesek. Az ifju jegyeseknek boldogságot és a házasság minél hamarabbi megkötését kívánjuk.

Ferenczy Kálmánról.

Midőn abban a szerencsében részesültem, hogy a Nőegylet felkért egy felolvasás tartására, sokat gondolkoztam, hogy mi legyen a tárgyam.

Találtam is csakhamar ilyen tárgyat. Persze a multban. Mert már hiába, mi, öregedő emberek, jobban szeretünk hátra, mint előre nézni s ránk, sokat megpróbált magyarokra igen csak találnak Aranygyönyörű sorai :

„Engem is bánat megviselvén zordul,
Vigaszért hő lelkem a multakba fordul.
Azokkal mulatok, akik másszor voltak,
Mit az élet megvon, megadják a holtak“.

A multba merengő szemem előtt egy korán elhunyt, régen elefejtett jó barátom képe merül föl. Ugy tetszik, mintha most is látnám törékeny alakját, halvány arcát, nemes vonásait, mintha szelid, nefelejtéskék szemei most is rám mosolyognának s édes melegséggel telik meg a lelkem, valahányszor tréfára mindig kész, de alapjában angyalszelid kedélyére gondolok.

Ez a kedves, jó barát, ez az angyalszelid lélek, ez a nagyra hivatott, korán elhunyt áldott alak *Ferenczy Kálmán* volt. Hadd szenteljek pár percet az ő kedves emlékének.

Apja Medisort viselte hosszú éveken át az unitárius papi hivatalt. Volt alkalmam megfordulni e papi családnál s önkéntelenül is a wakefieldi pap jutott eszembe. Bő gyermekáldás, a vele járó szégyénység békés tűrése, bensőséges meghittség, egymás megértése a nagy család tagjai között, derüs vidámság minden szögletben, im ezek jellemzték a wakefieldi s a medisori parochiát egyaránt.

E békés családi körből került Ferenczy Kálmán az I. G. Duca-i gimnáziumba. Hazuról a kevés földi jó mellett gazdag kedélyt s olyan lelkületet vitt magával, mely szigorú bírása volt a maga hibáinak, de mindig kész megbocsátani a mások fogyatkozásait.

Magam is akkor szakadtam ki először a meleg családi fészekből s a rideg kollégiumi falak közt a sok pajkos, nem egyszer a durvaságig pajkos diáktársaim közül kiválva, ő nyújtott nekem először baráti kezet s ő igyekezett szeretettel vigasztalni gyámoltalan elhagyatottságomban. Hogy e meleg baráti kézszorítás, e részvéttel teljes vigasztalás akkor számomra mit jelentett, az abból is kitetszik, hogy most idestova félszázad év múlva is hiven emlékszem találkozásunk és együttlétnünk minden mozzanatára.

Közepes tanuló volt. Szabó Dezső, ki a Babits Mihályról szóló tanulmányában a jeles tanulókról, mint valami bélpoklosokról emlékezik meg, ez a Szabó Dezső bizonyára meg lett volna elégedve Ferenczy Kálmánnal.

Majd Clujra kerültünk s itt az akkori idők szerint u. n. tógás diákokká avattak. Ez az állapot bizonyos foku önállóságot biztosított az akkori diákság számára. Mi ez önállósággal úgy éltünk, hogy igen gyakran visszaéltünk vele. Hangos dárídók, véget nem érő kártyacsaták tették változatossá az iskolai élet szürke egyhanguságát. Sezen

tulajdonképpen nem is lehet csodálkozni. Maga az iskola nem foglalt le eléggé. Tanulnivalóink elvégzése gyerekjáték volt a mai diák feladataihoz képest. Az ifju izmokban és egészséges idegekben feszülő fölösleges energiákat valamere csak le kellett vezetnünk. Nemesebb szórakozásokat, zenét, sportot az akkori diák nem ismert. Szórakozott hát úgy, ahogy éppen módjában állott.

Ferenczy Kálmán megjelent ugyan e szórakozásoknál. Sokkal jobb pajtás volt, semhogy társaitól bármi alkalommal is félrehúzódti volna. Azonban ő ilyen alkalmakkor inkább csak csendes szemlélő szerepét játszta. Legfeljebb egy-egy maró epigrammában, vagy csipős szatírában örökitette meg másnap az ilyen kiruccanások emlékét.

Mert verselni, azt nagyon szerette. Eleinte nem sok ügyet vetettünk rá. Elvégre a versírás is olyan, mint a bárányhimlő: át kell mindenkinek előbb-utóbb esni rajta. De Ferenczy Kálmán csak nem akart ki-gyógyulni ebből a „betegségből.“ Sőt hovatovább mind betegebb lett. Ifjusági heti folyóiratunk, a Remény, majdnem minden számban hozott tőle vagy népdalt, vagy balladát. Olykor: egy-egy hazafias dalt, vagy éppen szerelmi ömlengést. Már kezdtünk bizonyos tisztelettel tekinteni rája. Amikor pedig utolsó iskolai óránkon egy könnyekig megható ódában bucsuzott el nevünkben az iskolától és az igazgatótól, akkor mindnyájan éreztük, hogy még hallani fogunk róla.

Egyelőre azonban nem sokat hallottunk. Fölkerült Pestre s ott a pénzügyminisztériumban körmölgetet, ezzel biztosítva szerény megélhetését. Nagy időközökben lerándult Clujra egy-egy jogi szigorlat irányában. Egy ilyen alkalommal beállit hozzám egy csomó könyvvel a kezében s előadja, hogy az utolsó szigorlatának akar nekimenni.

— Aztán el vagy-e készülve, Kálmán? — kérdem tőle.

— Hát, tudod — mondotta, — készülgettem tisztességesen. Ha átmegyek jó, de ha megbukom, — s ekkor arcán, a bús elszánás vonásai merevedtek meg, — ha elbukom, veszek egy revolvert s keresztül lövöm a — könyveimet!

Fegyveres elégtételre azonban nem került sor. Elvégezte sikeresen a jogot, aztán visszament Pestre s örölt tovább a minisztérium taposó malmában. Nem neki való hivatal volt. De azért csak huzta tovább békés megadással. Esténként, hogy elűzze lelkéről a napközben ráarakódott szürke egyhanguság ködét, leült íróasztala mellé, visszaálmodta magát a békés, árnyékos kis székely faluba s Mózsai báék és Juci nénék ügyes-bajos dolgait kezdte rajzolgatni ártatlan humorral és meleg szeretettel.

Elbeszélései, rajzai mind sürűbben kezdtek megjelenni a pesti lapok tárcarovataiban s mi, jóakaró barátai örömmel szemléltük pályája fölfelé ivelését. Örömünk teljes volt, amikor a Magyar Tudományos Akadémia hivatalos közlönyé, a Budapesti Szemle is érdemesnek tartotta jóízű székely rajzait arra, hogy hasábjain nekik tért nyisson.

És itt nem hallgathatók el egy megjegyzést. Manapság sok szó esik a transzilvánizmusról általában s a „székelyizmusról“ különösen. Általános a vélemény, hogy ez a két „izmus“ nálunk csak a lecsapolás után született meg. Ez a tétel csak félig áll. Igaz, az transylvániai, de

különösen a székely gondolatvilág csak háboru után kezdett nagyobb lendülettel tért hódítani magának a magyar irodalomban. Amit természetesen megmagyaráz a magyarság új földrajzi tagozódása. Ezzel szemben nem szabad egy percre is felednünk azt a fontos szerepet, amit különösen nekünk unitáriusoknak juttatott a végzet már a háborut jóval megelőző időn keresztül a székely gondolatpropagálásában. Nálunk ez irányzatnak, hogy csak nevesebb embereinket említsem, Szentiványi Mihálytól kezdve, Gálffy Sándoron, Krizán keresztül el egészen Ferenczy Kálmánig közel száz esztendőszes tisztja van.

Azt is sokszor hangoztatták, hogy a háboru előtt a fővárosi sajtó a vidéki tehetségeket mind magába szívta s ott, a maga kozmopolita világában uniformizálta, elszintelenítette. Ez sem egészen igaz. Felsőszivni, elszinteleníteni csak a maga lábán járni nem tudó, féltéhségeket lehet. Tömörkény István szögedi írásait a budapesti sajtó sem felszivni, sem elszinteleníteni nem tudta. De nem is akarta. Hiszen még Budapest legprogresszívebb folyóiratának, a Hétnek a hasábjain is bemutatkoztak „a szögény célszerű tanyai embörök.“ Éppigy helyet kaptak a fővárosi sajtóban Ferenczy Kálmán egyszerű székely alakjai is s ez alakok életvalósága mellett, amint említettem, a magyar tudományosság areopágja, az Akadémia is bizonyoságot tett.

Aztán... aztán jött a háboru, mely annyi biztató pályát derékben tört ketté s annyi drága magyar értéket maga alá temetett.

Eltemette Ferenczy Kálmánt magát is, az írásait is. A világ-egés nyomán támadt láva és hamutörmelék alól próbáltam őt e pár vonással kiásni. És ha ez nem sikerült, ha az ő nemes, tiszta alakja helyett csak egy torzot sikerült fölszínre hoznom, bocsássza meg a mélyen tisztelt közönség, aminthogy ő is, ha valahonnan a szférákból e percben letekint ide, tudom elnézően mosolyog le rám s bizonyosan megbocsát nekem.

Márkos Albert.

Értesítés.

Értesítem a Teológiai Akadémia hallgatóit, hogy amennyiben időközben más értesítést nem kapnak, április 5-én reggelre az intézetben kell lenniök, amikor a rendes előadások megkezdődnek.

Cluj, 1937 március 23-án.

Vári Albert,
dékán.

HARMONIUMOK

ORGONÁK

templomi, iskolai, énekkari és házi használatra, minden nagyságban.

új művek, orgonajavitások, átépítések.

WEGENSTEIN L. FIAI, Orgona- és Harmoniumgyár
Timişoara, III., Bul. Mihai Viteazul 30.
Alapított 1888. — Jutányos árak, ajánlat díjmentesen és kötelezettség nélkül.

Az egy Istenezsme.

Szellőszárnya viszi, viharzugásban jár,
Csermely, patak, tenger biztos ut számára,
Eget érő hegyek utját nem állhatják,
Koldus, király szive előtte kítárva
És megyen előre — soha sincs elveszve —
Győzelmi zászlósan az egy Istenezsme.

Dávid Ferenc keze s szive e zászlónál.
Acélból van a kéz, gyémántból van a szív.
Acélkéz, gyémántszív soha meg nem remeg,
Drága eszméjéhez élet-halálban hív
És lobog a zászló s az egy Istenezsme
Ilyen kéz s szív mellett nem lehet elveszve!

A fü hogyha zizzen, a madár ha dalol,
Szirmok simulása, egek dördülése,
A gyermek ha kacag, férfi ha felsóhajt,
Mátka pirulása, bús arc derülése,
Azt mondják: óh be szép az egy Istenezsme,
Minden oda lehet, de ez nincs elveszve!

E szent eszme elé, ha száz ellenség áll
Millió gyűlölet kardot ránt ellene
S utján mártirokból a buta erőszak
Istent meggyalázó pirámist emelne,
Ugyis megmaradna, ugyis el nem veszne
Büvölő erővel az egy Istenezsme!

Bár ellenség volt s van, mártír vér hullott s hull,
Javak porba estek duló kezek alatt,
Koldusországuton rongyosan, éhesen
Dávid Ferenc népe haladott és halad,
Igy is él szívében az egy Istenezsme,
Ugyis megmarad és soha sincs elveszve!

Bár borus bánattal fekszünk és ébredünk
És a nyáj pásztori megveretten állnak,
A féls rabsága békét nem vethet ránk,
Nem szabad oszlani, szétfutni a nyájnak,
Nem lehet közöttünk senki sem elveszve,
Kovácsoljon össze az egy Istenezsme!

Kösse össze szívünk testvéri kapoccsal,
Szeretettüzében acélossá tegyen,
Boldogító szavak, békekiáltások
Mondják lenn a völgyben, zugják fenn a hegyen:
Hogy mind együtt vagyunk, senki sincs elveszve,
Összetartott minket az egy Istenezsme!

Szeliőszárnyán repül, viharzugásban jár,
 Csermely, patak, tenger, biztos ut számára,
 Virágbimbós erdők, rémes hullahegyek
 Megnyilnak előtte ajtót, kaput tárva
 És megyen előre — soha sincs elveszve —
 Örök győzelmesen az egy Isteneszmé!

VÁRI DOMOKOS.

Unitárius művészek kiállítása.

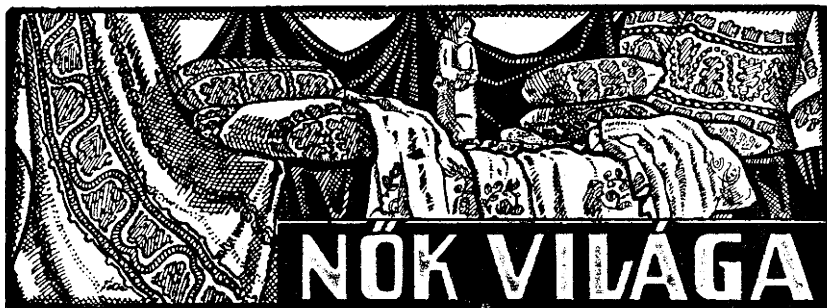
Március hó 21-én, vasárnap délelőtt fél 12 órakor nagy közönség szorong az unitárius kollégium ötödik osztályának tantermében és a terem előtt. A teremben Dr. Boros György püspök éppen megnyitó beszédet tart. Méltányolja Tóth István festőművészt, aki már régóta elismert és méltányolt művésze hazánknek s megemlékezik arról a nemes gondolatról, hogy Tóth István a hírneves művész szárnyai alá vette az ifju szobrászt, a Basarabiában tanítóskodó Benczédi Sándort, hogy ő is megtalálhassa a maga eredeti művészetével az utat a hírnév felé.

A kiállítás színhelye valóságos tündérpalota, amelyben összhangot, finomságot, a szépségnek minden bűbáját és varázserejét megérezhetjük. Tóth István nem először kerül a nagyközönség bírálata elé és már rég tud van azon, hogy az elismést keresse. Valóban a mostani kiállítása minden kritikust lefegyverez. Itt csak hódolni, méltányolni lehet és nem bírni. A nagy természet betöltő gyönyörű műveknek legnagyobb része miniatürkép, aránylag csak kevés a szokásos nagyságu kép. Azonban akármelyiket nézzük, a nagyokat vagy kicsinyeket, mindenikben a színek összhangja, finomsága, stilszerűsége, a távlatok tökéletes feltüntetés egyforma művészettel vannak megalkotva. Ennek a kiállításnak, amelyben minden olyan hivalkodás nélkül, egyszerű és mégis olyan szép, a megsemmisítése feledhetetlen élmény.

Azt hisszük, Tóth István azzal is jól tett, hogy a fiatal szobrászt szárnyai alá vette. A Tóth István művészi ítélete teljes biztosíték arra, hogy Benczédi Sándor munkája méltó a megbecsülésre. A fiatal szobrászművész véleszületett képességeinek oly kiváló jelét adja a kiállított tárgyakban, hogy nagy jövőt jósolhatunk neki. Alakjainak formái, arckifejezései oly természetes kifejezést öltenek, amelyet csak igazi művész tud alkotni.

Jól esett ezeket olvasóinknak elmondani, hadd érezzük és tudjuk, hogy most is vannak kiválóságaink. b. l.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági díja 60 lei. A D. F. E. örökös alapítói díja 1000 lei. A rendes- és alapító-tagok egyleti fagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési díj csak a Közlönyre jogosít. Kívánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s díjait rendezze. — Előfizetés külföldre 90 lei. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros címére küldendő Cluj, Calea Marechal Foch 12.

A cluji D. F. Unitárius Nőkszövetsége közgyűlése.

Elnöki megnyitó.

Igen tisztelt közgyűlés!

Mai gyűlésünk ezelőtt két héttel a napilapokban szabályszerűen hirdetve volt s a hatóság 161,580 szám alatti engedélye birtokunkban van, így semmi akadálya sincs közgyűlésünk megtartásának. Tehát beszámolhatunk évi munkásságunk eredményéről a nyilvánosság előtt is, mintegy bizonyosságául annak, hogyha zajtalanul is, de szakadatlan munka folyt egyetünkben.

Talán mondanunk sem kell, hogy évről-évre nehezebb Nőszövetségünk munkája, hiszen társadalmunk küzdelmes élete folytán a legtöbb esetben csak morzsák juthatnak egyletünk fentartására. S ezzel szemben mindig több és több a segítségre, a támogatásra szorultak száma. De azért csüggednünk nem szabad, hanem mind jobban és jobban kell tömörülnünk egyletünk zászlója alá és minden széthúzás nélkül egymást megértve, támogatva kell sorompóba állanunk, hogy a nemes cél megközelítéséhez minden nap közelebb juthassunk. És kéz a kézben, egyesült erővel kell dolgozunk szegény szenvedőkért és azért, hogy minél nagyobb számban felkarolhassuk az elhagyott éhező gyermekek sorsát s testi és lelki táplálékot nyujtsunk nekik. Tudjuk, hogy a gyermeki lélek egyformán képes a jó és rossz tulajdonságok befogadására, de azt is tudjuk, hogy a rosszat sokkal hamarabb megtanulja és szívesebben gyakorolja, mint a jót. Nekünk kell hát tehetségünk szerint a jóra nevelni s a nemesebb érzést feltámasztani bennük, mert az ilyen elhagyott gyermekek között is találunk jobbérzésűeket. Meg kell tanítanunk dolgozni, a munkát megbecsülni s arra, hogy a munka nem szégyen, hogyha sor kerül rá, a maga és családja számára legalább a létminimumot képes legyen előteremteni. Mert a nyomor és nélkülözés csirája minden nemtelen érzésnek s ez adja kézbe a fegyvert minden rossz cselekedet végrehajtására. Itt a gyermekkorban kell kezdeni a nevelést, hogy hasznos polgárai lehessenek a társadalomnak. S mindaddig, amíg ezt nem tesszük, amíg annyi nélkülözés, annyi meg nem értett fájdalom van a világon, addig nézetem szerint hiába fojtsák el az elégtelenségből származó áramlatokat, mert az csak olyan, mint a

szén, melyet hamuval behintenek, de a legkisebb szellő fuvallatára már lángot vet. Természetesen ebben a nagy munkában a mienk csak egy csepp lehet a tengerben. De ez nem szabad, hogy visszatartson a munkától, mert a nagy palota is csak rendre épül fel s homokszemre is szükség van.

Mi az alapot letettük. Napközi Otthonunkban már próbáljuk a szegény gyermekek rosszindulatu hajtásait nyesegetni. Lassan és nehezen ugyan, de hiszem, hogy türelem és kitartással egyszer csak megjön a várt eredmény. Hiszen még a mustármagból is lesz terebélyes fa.

De, hogy ezek a remények valóra válljanak, kérem kell azokat, akik eddig támogattak, hogy ezután is segítségül jöjjenek s még azok is, akik eddig nem közeledtek felénk, jöjjenek, hogy itt e földön együtt építsük Istennek országát. Ezek után mai közgyűlésünket megnyitottnak nyilvánítom.

Ozv. Csifó Salamonné.

Titkári jelentés.

A cluji Unitárius Nőkszövetsége Választmányának 1936 évi munkásságáról az alábbiakban számolok be.

Az elmúlt évben 10 rendes és 4 rendkívüli választmányi gyűlést tartottunk. Bizottságaink: beteglátogatás, környezettanulmányozás, valamint gyorssegély kiutalására alakult bizottságok ez évben is lelkiismerettel végezték munkájukat.

Az elmúlt évben 3 kötetet rendeztünk. Előadóink voltak: Szent-Iványi Sándor, Gy. Papp Domokos és Kelemen Lajos urak.

Két templomi hangversenyt rendeztünk, június és december hónapokban. Március hónapban pedig Puksa Endréné énekművésznő közreműködésével egy igen jól sikerült hangversenyt rendeztünk Nőszövetségünk helyiségében.

Február havában Napközi Otthonunk javára tánccal egybekötött műsoros estélyt rendeztünk szép anyagi sikerrel.

Péter Rózsika tanítónő választmányunk segítségével igen szép erkölcsi és anyagi sikerrel járó gyermekdelutánt rendezett. Fenti előadások összjövedelme 27,966 lej volt.

Két kiváló énekes és zongoraművésznő — Gajzágó Nusi és Mihályffy Irén — növendékhangversenyt rendeztek előadótermünkben Nőszövetségünk javára igen szép anyagi eredménnyel. Hangversenyt rendezett Ürmössy Magda színművésznő is, aki 50⁰/₁₀-át juttatta Nőszövetségünknek.

Választmányi tagjaink közül főbben jótékonycélu teadélutánt rendeztek jelentős anyagi eredménnyel.

Ez évben is 50 gyűjtőív kibocsátására adott a miniszterium engedélyt s ezen ivekkel gyűjtöttek össze tagjaink 18,403 lejt.

1935 november havában megnyílt Napközi Otthonunkba az elmúlt évben 25 szegény gyermeket vettünk fel s a megszorodott jeleltekre és rászorultakra való tekintettel berendezésünket is kibővítettük. A Napközi Otthonunk fentartására ez évben is a Hallterem jövedelmét fordítottuk s ezenkívül segítségünkre jöttek turda-arieszköri

testvéreink is, kik jelentős adományaikkal egész évi zöldségszükségletünket biztosították. De segítségünkre jöttek ez évben is azon megértő unitárius hitrokonaink, kik havi pénz- vagy természetbeni adományaikkal teszik lehetővé Napközi Otthonunk zavartalan fentartását.

Nőkszövetségünk munkásságának legfontosabb része elsősorban Napközi Otthonunk fentartása és fejlesztése. Napközi Otthonunkban elhelyezett gyermeknek azonban nemcsak testi, hanem lelki és szellemi táplálékáról is gondoskodunk, amennyiben az iskolai évben a leckékre való előkészületet a Leányklub tagjai ellenőrizték s Benczédi Pál koll. vallástanár — kinek e helyről is köszönetet mondunk — minden hét szombat délutánján foglalkozott a gyermekekkel s igyekezett bennök a vallásos érzést felébreszteni és állandóan ébren tartani. De köszönetet mondunk Dr. Gspann Károly és dr. Nagy József orvos uraknak is, kik a szükséghez mért, minden alkalommal szívesen jöttek segítségünkre gyermekeink és betegeink megvizsgálására és szakszerű tanácsaik megadására. Ugy a Leányklub tagjainak, mint Benczédi Pál vall. tanár és Dr. Ifj. Gspann Károly és dr. Nagy József orvos uraknak jövőbeni szíves munkáját és közreműködését a nemes cél érdekében továbbra is kérjük.

A Napközi Otthonban elhelyezett elemi iskolás gyermekeken kívül egy egyetemi, egy iparos és középiskolai tanulónak adtunk minden nap ebédet. A főzés kérdését is úgy oldottuk meg, hogy egy nehéz körülmények között élő házaspár kap ételmet a végzett munkáért.

Március hónapban megtartott közgyűlésünkön, mivel az elnökség 3 évre szóló megbízatása lejárt, eddigi elnökünk Vajna Lajosné családi körülményeire való tekintettel az elnökséget tovább nem vállalván, — utódjául a közgyűlés egyhangulag özv. Csifó Salamonnét választotta meg. Ugyintén dr. Gyergyai Árpádné alelnök helyett is Ur-mőssi Károlynét választotta meg egyhangulag alelnöknek. E helyről is hálás köszönetet mond a Nőkszövetség Vajna Lajosné megértő munkájáért, ki a legnehezebb időkben vállalta az elnöki tisztséget s mindig a legnagyobb tapintattal és szükséges eréllyel töltötte be nem könnyű feladatát. Új elnökünk Csifó Salamonné közéleti munkássága nemes és minden jóért lelkesedni, minden nyomort megérteni tudó jó szíve biztos garanciánk a jövőre, hogy Nőkszövetségünk a megkezdett uton haladva továbbra is megvalósíthatja terveit.

Két év előtt Nőkszövetségünk által örökbe fogadott árva fiúcskát nemcsak az iskolai évben tartjuk és gondozzuk minden tekintetben, hanem, miután egészségi állapota megkívánta, megfelelő falusi nyaralásban is részesítettük.

Beteglátogató bizottságunk a hozzánk forduló betegeket felkereste, orvosi segítséget, gyógyszert, ételmiszert juttatott el hozzájuk. Elsősorban a munkaképtelen aggokon igyekeztünk segíteni, házbér, tűzifa és ételmiszer segéllyel — addig is, míg régi tervünket, az aggmeházát megvalósíthatjuk.

Szegények és aggok segélyezésére 9.840 leit fordítottunk. Iskolai segélyt adtunk több középiskolai tanulónak 6.070 lei összegben. A Berestelch-i nyaralótelepre több elemi iskolai tanulót küldöttünk.

Karácsonyi perselyt helyeztünk el 100 unitárius családnál. Az évvégi összeszámlálás alkalmával 4.800 leit tartalmaztak. Karácsonyi gyűjtőíveken 2.444 lei folyt be.

December hó 19-én megtartott karácsonyfa ünnepélyünkön 200 szeretetsomagot osztottunk szét. Szegénysorsu gyermekeinket meleg téli ruhával, cipővel láttuk el. A ruhaneműek nagy részét tagjaink varrták meg. A szétszított karácsonyi adományok értéke 5.997 leit tett ki.

Ezekben igyekeztem röviden vázolni Nőkszövetségünk 1936 évi munkásságát.

Tisztelettel kérem ezen titkári jelentésem tudomásvételét és elfogadását.

Cluj, 1937. március hó.

Lőrinczy Zoltánné.

Jelentés a Napközi Otthonról.

A Napközi Otthonnal kapcsolatos dolgokról az 1936—37 évben az alábbiakban teszem meg jelentésem.

Az Otthon megnyitása járvány miatt kitolódott október 7-ére. 27 gyermeket vettünk fel; ezekből 8 iskolán aluli, 19 iskolás; 5 fiu, 14 leány.

Évközben kimaradt 9 gyermek, 3 betegség miatt nem jöhetett a mai napig sem. Egyik 15 éves kislányt a szülei elhelyeztek háztartásba kiegészítő munkára. A többi 5-nek a szülei olyan anyagi körülmények közé kerültek, hogy el tudják látni a családot s így tovább nem vették igénybe a segítséget.

Karácsony után felvettünk még 5 gyermeket, ezek közül 1 fiucska csak a nevelésért és játékokért jár be, odahaza étkezik.

A Napközi Otthon általános programja

$\frac{1}{2}$ 8-tól este 7-ig.

Reggel minden gyermek jelentkezik az otthonban, felveszik az egyenkötényeket, az iskolások iskolába mennek.

A kicsik verseket, énekeket tanulnak, tornásznak.

Tíz órás szünetben bejönnek az iskolások is, megisszák a csésze tejjüket.

Utánna szabad foglalkozás a kicsiknek (játékszerekkel játszás vagy rajzolás.) Ez idő alatt a nagyobb kislányok segítenek a tejes csészéket kimosni.

Szellőztetés, szünet. A gyermekek kint játszanak az udvaron. Szünet után mesetanulás, énekes játékok tanítása.

$\frac{1}{4}$ 2-kor ebéd.

Délután. Ebéd után játszás az udvaron. Az iskolás kislányok közül a hetesek mosogatnak.

Szünet után az iskolások tanulnak, kicsiknek pedig csendes foglalkozás.

$\frac{1}{2}$ 4-kor szünet, szellőztetés.

Szünet után lecke felmondása. Hogy minden gyermektől lelkiismeretesen kikérdezhessék a leckét Hantz Pirooska, Gál Nusi, Szent-

mártoni Lenke, Benczédi Zsuzsika felajánlották segítségüket. A hét egy délutánján a 4-7.ig bent vannak az otthonban s foglalkoznak a gyermekekkel.

A kicsik ez idő alatt elkülönítve csendesen foglalkoznak. Akik felmondták a leckéjüket, együtt játszanak a kicsikkel, vagy kézimunkáznak.

6 óraker vacsorakiosztás.

A hetesek mosogatnak.

A gyermekek minden étkezés előtt hypermángános vízzel galizálnak és kezet mosnak.

Szünidő ez ideig még csak egyszer volt adva a gyermekeknek december 22-től január, 8-ig karácsonyi szünet.

December 22-én karácsonyfa ünnepélyt rendeztünk, hol a gyermekek apró versikékkal szerepeltek s azután mindenki ajándékot kapott.

Amint a napi programból is kitűnik, a gyermekek naponta háromszor étkeznek, vasárnap kivételével, mikor be se jönnek az otthonba. Számokba kifejezve ez a következő: 1936 október 7-től 1937 március 15-ig 124 tízórait, ebédet és vacsorát adtunk ki naponta átlag 30 személynek. A gyermekeken kívül a Napközi Otthon konyhájáról kap kosztot 1 egyetemi hallgató és 1 leányotthonista. Február 26-tól március 10-ig 5 turdai gyermeknek kosztot adtunk, kik a Pasteur-intézetbe jártak.

A főzéshez szükséges zöldségeműt az airesszéki falvak Nőszövetségei gyűjtötték össze, ugy mint az előző évben. Kb. 35 q zöldséget kaptunk 4250 lej értékben. A beszállítás költségeit mi fedeztük.

Hat hónap alatt a következő anyagmennyiséget használtunk el: 129,70 kg. lisztet 1297 lej értékben, 188,70 kg. hust 3774 lej értékben, 53 kg. zsírt 2120 lej értékben, 5,10 kg. tepertőt 100 lej értékben, 4,50 kg. virsli, melyet ajándékba kaptunk, 26,45 kg. darát 314 lej értékben, 3,65 kg. rizst 117 lej értékben, 8 kg. cukrot 240 lej értékben, 7,50 kg. turót 184 lej értékben, 568,50 kg. burgonyát 852 lej értékben, 72,50 kg. paszulyt 1306 lej értékben, 47,25 kg. lencsét 1134 lej értékben, 20 kg. lekvárt 400 lej értékben, 22 üveg paradicsomot, melyet ajándékba kaptunk, zöldségből elhasználtunk 218 kg., melyet ajándékba kaptunk, 247 drb. tojást 370 lej értékben, 767 liter tej 3835 lej értékben, 11,50 kg. tejföl 345 lej értékben, 33,50 kg. almát ajándékba kaptunk, 9,50 tarhonyát a Nőszövetség tagjai csinálták, 5,55 kg. szalonnát 220 lej értékben, 700 kg. kenyeret 5250 lej értékben. A Nőszövetség tagjaitól és más jószívű adakozóktól kaptunk havi megajánlásokból 105 kg. lisztet 1050 lej értékben, 92 kg. hust 1840 lej értékben, 15,50 kg. darát 200 lej értékben, 6 kg. cukrot 180 lej értékben.

Havi 20 lejes pénzadományokból összegyűlt 2181 lej.

Ebből a pénzből fedeztük szükség esetén a beteg gyermekek gyógyszereit és orvos kiszállásakor a kocsi díjat.

Meghüleşeken kívül az idén komolyabb betegség nem fordult elő.

Március hó 7-én a napközi otthonisták egy kis ünnepséget rendeztek, hol bebizonyították, hogy ugy a közönség áldozatkészsége, mint

a Nőszövetség munkája nem marad eredménytelenül s a jövőben is megérdemlik a fáradságot.

A Napközi Otthon bizottsága ez uton is hálás köszönetét fejezi ki mindazoknak, kik e munkájában is segédkezet nyújtottak. A felügyelőnőnek, ki lelkiismeretesen végezte a munkáját, a hölgyeknek, kik segítettek a lecke kikérdezésénél és Borbély Ernőnének, hogy olyan nagy körültekintéssel végzi a Napközi Otthon háztartási gondjait.

Kérünk mindenkit, hogy továbbra is segítsenek nekünk ebben a munkánkban is, hogy egy egészséges, használható generációt nevelhessünk.

Cluj, 1937 március hó.

Barabás Margit,
irodavezető titkár.

Bihori hírek.

1. A bihori unitárius egyházközség január 31-én jelmezes táncmulatságot rendezett a gazdakör nagytermében, hol a nagy számmal megjelent közönség vidám hangulatban szórakozott az ötletes, izléses jelmezek láttára. A rendezés fáradságos munkájából kivették részüket az egyházközség egyes férfitagjai a gondnokkal az élükön; de hasonló elismerést érdemel az unitárius nők áldozatkészséggel párosult, odaadó fáradozása, mely által nagyban hozzájárultak az estély sikeréhez. Hálás köszönettel kell elkönyvelnünk az adományokat, miket itteni egyházközségünk érdekében adakozó, egyházukhoz ragaszkodó hiveink összehoztak. Az ifjuság jól mulatott a reggeli órákig s kellemes emlékekkel távozott, mert a mulatságot a rend és kedélyesség jellemezte.

2. Istentisztelet és közgyűlés Oradean 1937 február 14-én. Néhány hónapi szünet után ismét megszólalt Oradean, az unitáriusok kicsiny seregének ajkán az ének és az imádság, a Pasteur ucca 34. sz. alatt levő kulturházban. Kissé távol van ez a helyiség a város középpontjától, amely körülmény kényelmi szempontból tekintve — egyeseknél, nagy hátrány lehet itteni egyházmunkák rögzös útján; azonban így is, aránylag elég szép számmal — 29-en — jelentek meg az istentiszteleten hiveink. Ez alkalommal a templomi éneklést Szücs Ilci urleány, egyháztag vezette kiváló zenei készséggel, a Brassai-féle harmoniummal és gyönyörű hangjával; a lelkész alkalmi beszédben vázolta az itteni unitárius hivek egyházi hivatását, e történelmi városban.

Bihorról megjelent ez alkalomra Bereczky Dániel gondnok, Szabó József tb. keblifanácsos.

Istentisztelet után közgyűléssé alakult át a templomi gyülekezet, mikor is az időszerű egyházi kérdések kerültek tárgyalásra. Barta Dezső gyógyszerész ur megnyitotta a közgyűlést, üdvözölte a lelkészt ez első hivatalos alkalommal; a lelkész válaszolt, kérve a támogatást, jó akaratot mindenkitől. Majd Barta Dezső gyógyszerész ur felolvasta Perédy György, távollevő gondnok ur lemondó levelét, melyet a veszteség súlyos érzetével vett tudomásul a közgyűlés. A megindokolás alatt elfogadta a lemondást, egyuttal jegyzőkönyvi kö-

szöveget szavazott meg a közgyűlés volt gondnoka működése elismeréséül. A megüresedett gondnoki tisztségre Barta Dezső gyógyszerész urat helyezte a közgyűlés egyhangú választása, amit el is fogadott a hívek óhajára és örömére. A jegyzői tisztségre Gönczy Sámuel urat, az egyik egyházi helyébe pedig Albert Zoltán urat választotta a közgyűlés.

Ezután elhatározatott, hogy a hívek áldozatkészségén már megszerzett szövegből palástot készítenek lelkeszi használatra. Közgyűlés kérésére, Szücs Ilci urileány vállalta, hogy egyházi éneklést minden alkalommal vezetni fogja, amiért a közgyűlés hálás köszönetet nyilvánított.

Elhatározatott, hogy havonta egyszer isteniszöveget tartassék Oradean. Oradeai híveinkben él a hit, egyházuk iránti szeretet; szeretnők, ha eddig még nem jelentkezett híveink is meghallanák a hívő szót s követnék egy akaráttal a tenni akarókat és a cselekvőket.

Cserkész hírek.

Lord Baden-Powel. (Bi-Pi). Sir Robert Stephenson Smyth Baden Powel, a cserkészlet megalapítója, 1857. február 22-én született Londonban. Apja filozófus tanár, anyja Smith admirális leánya, Grace Henriette, kiváló pedagógus. A Charterhouseban tanul. Mivel az egyetemre nem veszik fel, jelentkezik a katonaiskolában, ahol hétszáz pályázó közül második lesz.

Mint katonatiszt eléri a legmagasabb katonai rangot: a lovasság főfelügyelője. 1893–94. a 13-as huszárezrednél szolgál s rájön arra, hogy a katonák kiképzése nem a legmegfelelőbb. Ezért százada katonái részére egyéni tanfolyamokat rendez cserkészés és táborozásból. Később gondot fordít a jellemképzésre is, igyekszik a fiukat természetük és egyéniségükhöz alkalmazott kiképzésben részesíteni. Bevezeti az őrsi rendszert, hat ember egy vezetővel, mert így a vezető egyénenként foglalkozhatik minden fiuval. Az egyes őrsök között pedig megindul a szemleverseny. Tapasztalatait és megfigyeléseit könyvben adja ki, melyben kifejti, hogy a jellemképzés legsikeresebb módja a megfigyelés tanítása. 1908-ban kiadja a cserkészlet kézikönyvét „Scouting for Boys“-t.

1910-ben kilép a hadseregből és a cserkészmozgalom élére áll. Átmegy Amerikába, ahol tanulmányozza az ottani csapatokat és a látottakból sokat felhasznál a cserkészlet törvények összeállításánál. 1914-ben 50.000 cserkészt ad hazája hadseregének. 1920-ban, az első világháborúban, 26 nemzet cserkészei megválasztják a világ főcserkészevé. 1929. aug. 1-én az angol király lorddá nevezi ki: lord of Gilwell.

Ez évben tölti be a 80-ik életét. Mi cserkészek, mindannyian, a legnagyobb szeretettel gondolunk mindig reá. Születésnapja alkalmával, szívünk legforróbb szeretetével kívánjuk, hogy még éljen nagyon sokáig, aki megtanított arra, hogyan válhatunk „emberebb-emberré...” fajunk, egyházunk hasznos munkásává.

Öreg cserkész,

Legközelebbi kulturdélután április hó 2-án, pénteken délután fél 6 órakor a püspöki lakásban (Gen. Foch 7.) lesz a következő gazdag műsorral: 1. Felolvas: Janovicsné Poor Lily. 2. Énekel: Sántha Ilonka. 3. Szabadelőadás: Dóczyné Berde Amál. 4. Hegedűn játszik: Kouba Paula. Zongorán kíséri: M. Rohonczy Mária. 5. Verseiből felolvas: Gy. Pap Sándor. Énekel: M. Lévay Ilonka. Zongorán kíséri: M. Rohonczy Mária. — Minden érdeklődő szívesen látott vendég.

A Mediași egyházközség vezetősége az alábbi egyházközségek adományait nyugtázza: Cluj 500, Aiud 100, Teuş 100, Iara do jos 100, Badeni 388, Plăieşti 500, Lupeni 300, Câmpia-Turzi 370, Turda 200, Sânmiclăus 520, Dâmbău 1020, Ceheţel 100, Goagiu 187, Pipea 110, Şoard 164, Turdeni 100, Oraşeni 100, Sântionlunca 50 lei. A leghálásabb szívvvel mondunk köszönetet egy lelkes, mint a gyűjtést végző afiainak, hogy megértő lélekkel viseltek egyházközségünk nemes törekvése iránt. Remljük, hogy kérő szavunk a többi egyházközségünknel is megértésre és teljesítésre talál módunk lesz a még hiányzó 85 egyházközség adományát is nyugtáznunk. Mi komolyan számítunk mindenkire, az unitárius összetartásra és megértésre, hisz azért volt bátorságunk a templomépítő nagy és súlyos feladatát vállalni. Nem hisszük, hogy azok, kiket a testvériség szent kapcsán számításainkba bevettük, ügyünket nemfördömséggel elbukni engednék. Minden adományt, a legkisebbet is hálásan köszönünk és szeretettel nyugtázzunk. *Az egyházközség vezetősége.*

A Dávid Ferenc Egylet február hó 5-én d. u. fél 6 órakor tartotta meg annyira ismert magas színvonalu kulturdélutánját az unitáriusi püspöki lakásban. Ezuttal is nagy közönség jelenlétében. A hatalmas műsor első pontját Br. Huszár Pálné érdekes felolvasása töltötte be. A kiváló felolvasás a nő gazdasági nevelésével foglalkozott és nagyon értékes gyakorlati utmutatást nyújtott. A fiatal tehetséges hegedűművész, Márkos Albert Schubert dalokat játszott teljes művészi szabotossággal. Hazarészünk kiváló költőnője Kabos Éva, értékes, kedves, meleg hangulatu költeményeiből olvasott fel a közönség nagy tetszése közepette. A jeles énekművésznő P. Boros Irén Brahms és Liszt dalokat énekelt elsőrendű művészi képességgel és hatással. Az énekművésznőnek méltó kísérője volt zongorán Utő Mancika zene-

tanárnő. Ugyancsak elsőrendű sikert aratott Zsembery Elvira zongora-játéka, aki Schubert és Liszt dalok eljátszásával szerzett feledhetetlen élményt a hallgatóságnak. Végül a nagyszerű műsort Szabédi SzékelyLászló zárta be, aki több szép költeményét olvasta fel a közönség nagy tetszésére.

„Minél egyszerűbb külső formát, annál gazdagabb belső tartalmat, a kegyelet lerovására.” Alólirottak, kötelezzük ma-

gunkat, hogy halottaink eltemetésénél a legegyszerűbb külső formát alkalmazzuk, mely a következőkből áll: 1. Egyszerű fenyőfa koporsó, mely külsőleg a gyásznak megfelelően van szinezve. (Lehetőleg a helybeli asztalos készítse). 2. Házilag előállított fehér vagy fekete vászontakaró, szemfedő nélkül. 3. Viraszítás alkalmával semmiféle szeszes italt nem iszunk. 4. A halottal ékszert nem temetünk el. 5. A gyász-kocsit nem vesszük igénybe. 6. Temetés után halotti tort nem rendezünk. — Ezen feltételek betartására, minden utcában, tizedben, kerületben — a beosztás szerint — két megbízott ügyel fel, kiknek a temetésen is meg kell jelenni. Ahol van dalárda, fuvós- vagy vonószenekar, mely közös célt szolgál és nem magánhasznót, a megjelése óhajtandó. Névsor: Györbirió István ref. lelkész, Sigmond Ferenc községi jegyző, Ifj. Virág János községi főbíró, Soós Sándor kereskedő, Urmösi Domokos vendéglős stb. Még 50 név. Nagy megelégedést váltott ki ez eszme s községünkben a közsétség megalakult. Az aláírás jelenleg még nincs befejezve. Chichis, 1937. március 14.

Kiss Dénes, igaztanító.

A D. F. Nőkszövetsége házi kötőkéje március hó 9-én nemcsak bensőséges, kedves volt, hanem valóban értékes műsorával maradandó élvezetet nyújtott a nagyszámu hallgatóságnak. Háziasszonyok voltak Lőrinczy Zoltánné, Urmösi Józsefné, Vályi Ilonka, Técsy Irma, Hantz Piroska és Benczédi Pálné. A műsor első száma Kelemen Lajos tanár rendkívül érdekes előadása volt, egy eddig nem ismert cluji igazgatóról Szentpáli Istvánról, aki Báthory Gábor idejében Magyarországra menekült, ott magyar nemességet kapott, később visszaért s úgy ő, mint utódai kiváló szerepet töltöttek be a hajdani transilvániai fejedelemség idejében.¹ Utánna Gál Nusi játszott zongorán igazi művészettel és nagy sikert aratva. Pap Domokos pedig Babics Mihály „Miatyánk 1914-ben” című szép költeményét szavalta el fokéletes átérzéssel és sikerrel. Végül az értékes műsort Puskás Ili éneke zárta be, amely mindenképpen méltó befejezése volt a tartalomban, kivitelben egyaránt elsőrendű műsornak.

Halálozás. Dr. Veress Vilmosné született malomvízi Malom Aranka életének 74-ik, özvegyiségének 17-ik évében március 5-én Budapesten elhunyt. Temetése március hó 8-án volt Clujon nagy részvét mellett. Elhunytát gyermekein kívül széleskörű rokonság gyászolja. A gyászolók fájdalomában őszinte rokonszenvenvel osztozunk.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába január 21-től február 20-ig tagsági díjat fizettek: Schatt László Plăiești, Péter Sándor I. G. Duca, Vajda Péter Cluj, Gál Lajos Galda de jos, Andrassy Gyuláné Dârște, Antal Gyuláné Danești, Incze Böske Acajari, Lukács

¹ E családnak utódai ma is élnek. (Ezek közé tartozik a volt Făgărași főjegyző is.) Az utódok jól tennék, ha a birtokukban levő adatokat közölnék a jelen történettudóssal, akinek sok becses új adat van birtokában. Saerk.

László Vale lui Mihai 1937-re; Szentmártoni Kálmán Cluj 1935-re, Buzogány Elek Tg.-Mureş 1936-ra, Nagy Elemér Timişşara, Ozsváth Árpád I. G. Duca, Dr. Zsakó Andor Budapest 1936—1937-re, Özv. Graef Antalné Cluj 1933—1934-re, Özv. Keresztély Zsigmondné Cluj 1934—1937-re. — *Előfizetési díjat fizettek:* Benedek András Aita-Mare, Biró Lajos Bihoria 1935-ra, Nagy Károly Cluj, Téglás Áron Calnic, Özv. Péterfi Lőrincné Aita-Mare, Késmárki Miklós Baraolt, Kibédi Pál I. G. Duca, Benedek Gyula Aita-Mare, Incze Jánosné Calnic, Biró Domokosné Ocna de sus 1937-re, Hegedüs Gyuláné I. G. Duca 1936—1937-re. — *Alapítói díjban fizettek:* Csongvay Dénes Badeni és Benczédi Pál Cluj 500—500 leit, Benczédi Márton Suatu és Dr. Csutak Mihály Cluj 200—200 leit, Űfő Béla Racoşul de jos 100 leit. — Cluj, 1937 február 20-án. *Gállfi Lőrinc, pénztárnok.*

Nyugtázás. Köszönettel nyugtázzuk a következő Cserkész Nagy Tanácsi díjakat: Péterffy István dec.-jan., Vernes József dec.-jan., Benczédi Pál dec.-jan., Márkos Albert dec., Gy. Pap Domokos dec.-jan., Gállfy Zsigmond dec.-jan., Szent-Iványi Sándor dec.-jan., Berkesy Márton dec.-jan., Horváth János dec.-jan., Fóth István dec.-jan. Az itt fel nem sorolt tagdíjakat közbejött akadályok miatt csak utólagosan nyugtázzuk.

Felhívás. Felkérjük a felsorolt urakat, hogyha a csapattanács-tagságot elfogadják, úgy sziveskedjenek a csapat parancsnok nevére (Lőrinczy Zoltán) írásbeli felhatalmazást küldeni, melynek alapján a havi 20 lejes tagsági díjat az egyház pénztárából felvehessük: Simén Dániel, Simén Domokos, Pataky András, Máthé Zsigmond, Kőváry Jakab lelkészek, Kováts Lajos, Kelemen István, Halmágyi János esperesek, Fikker János, Dobay István, Benczedy Domokos, Kelemen Imre lelkészek, Árkosy Tamás esperes, Fekete Lajos lelkész.

Szerkesztői üzenetek. *Balkányi Kohn licchák urnak Huedin.* Kis vallástörténetre tett megjegyzéseit, szép könyvét és „Refleksziók” című művét köszönettel vettük. Azt hisszük, nagy félreértésről van szó. Mi a judaizmust mindig tiszteltük s Jézust magát is a judaizmus dicsőségének tartottuk. Mi Jézusban látjuk a vallásosság legtisztább, legmélyebb, legeredményibb képviselőjét. Amint a kis munka további folytatásából ki fog tűnni, nemcsak Jézus kora főpapjaival, farizeusaival, hanem sok keresztény felfogással sem vagyunk egy állásponton, éppen a jézusi álláspontunk alapján. — Érdekes cikkét sajnálatunkra, nem közölhetjük, mert kis lapunk ilyen részletkérdésekre nem terjedhet ki. A kis vallástörténet külföldben falusi ifjakkal van szánva s éppen azért minden részletkérdésre nem terjedhet ki.

Kis vallástörténet c. cikkünk folytatása jövő számunkban jön.

K. J. Cikke anyagghalmaz miatt jövő számrá maradt. Köszönjük.

Munkatársainknak. Lapzárta minden hónap 20-ika. Azelőtt kérjük a közleményeket beküldeni.

Az „Unitárius Közlöny” megjelenik havonta.

Szerkesztő: Benczédi Pál.

Tipografia „PALLAS” könyvnyomda Cluj, Str. Vlahuţa 3.